

Rodinné právo

9. Osvojení

CEVRO Institut

JUDr. Lucie Trnková, Ph.D.

lucie.trnkova@vsci.cz

Náhradní péče o dítě

I. rodinná

- osvojení
- pěstounství (včetně s.o.s. vesniček)
- svěření do péče jiné osoby
- poručnictví (pokud poručník o dítě osobně pečuje)

II. ústavní

- kojenecké ústavy, dětské domovy, diagnostické ústavy, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc (Klokánky)

Osnova semináře

- pojem osvojení
- osvojení nezletilého / zletilého
- právní důsledky osvojení
- průběh řízení o osvojení

Právní úprava – § 794 a násl. OZ

Pojem osvojení

= přijetí cizí osoby za vlastní na základě rozhodnutí soudu

předpoklad osvojení = takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu

Osvojení nezletilého

Osvojenec = nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti (pokud nabyl plné svéprávnosti, bude se postupovat jako při osvojení zletilého)

Osvojitel

- zletilý, plně svéprávný
- osobní vlastnosti, způsob života, pohnutky pro osvojení dávají záruku, že bude dobrým rodičem
- zdravotní způsobilost
- manželé / jeden z manželů se souhlasem druhého manžela
- výjimečně osamělá osoba
- přiměřený věkový rozdíl (zpravidla min 16 let)
- ne příbuzenství v linii přímé / sourozenci
- výjimka „náhradní mateřství“

Souhlas k osvojení:

a) souhlas osvojovaného dítěte

- je-li starší 12 let zpravidla vždy
- u mladších dětí – opatrovník

b) souhlas rodičů

- pravidlo: k osvojení je třeba souhlasu rodiče, ledaže je dána některá z výjimek, kdy se souhlas nevyžaduje
- souhlas nemůže dát rodič mladší 16 let - jeho dítě nelze dát k osvojení!
- matka může souhlas udělit až po uplynutí 6 týdnů od porodu
- otec po narození dítěte
- do 3 měsíců lze souhlas odvolat

Osvojení bez souhlasu rodičů

- pokud rodiče zbaveni RO + práva dát souhlas s osvojením (§ 873 OZ)
 - rodič není schopen projevit svou vůli
 - rodič se zdržuje na neznámém místě
 - rodič zjevně nemá o dítě zájem (= nejméně 3 měsíce soustavně neprojevuje o dítě opravdový zájem a tím trvale zaviněně porušuje své povinnosti rodiče)
- O tom, zda je nebo není třeba souhlasu rodičů k osvojení rozhoduje **soud** (čl. 32 odst. 4 Listiny)

Preadopční péče

- pokud souhlas není odvolán – dítě může být svěřeno do péče budoucích osvojitelů = preadopční péče
- dítě je v péči budoucích osvojitelů, na jejich náklady
- o umístění do preadopční péče rozhoduje soud
- preadopční péče musí trvat nejméně **6 měsíců**, teprve poté lze rozhodnout o osvojení dítěte osvojiteli

Právní důsledky osvojení

- mezi osvojencem a osvojitelem vzniká stejný vztah jako mezi dítětem a rodičem
- zaniká vztah mezi dítětem a původní rodinou
- osvojitelé zapsáni namísto rodičů do RL
- dítě získává příjmení rodičů
- osvojitelům vzniká RO, vyživovací povinnost

- **Povinnost seznámit dítě s tím, že bylo osvojeno**
§ 836 OZ
nejpozději do zahájení školní docházky
- **Utajení osvojení**
§ 837 OZ
osvojitel / osvojenec / biologický rodič mohou žádat soud o utajení okolností osvojení
o odtajnění může rozhodnout opět jen soud – pokud dítě závažně ohroženo na zdraví či na životě

Zrušení osvojení

- po dobu 3 let od rozhodnutí o osvojení může osvojitel nebo osvojenec požádat soud o zrušení osvojení
- obnovují se vztahy před osvojení, dítěti se vrací příjmení
- po uplynutí 3 let se osvojení stává nezrušitelným
- na žádost může osvojení za nezrušitelné soud prohlásit i dříve

Osvojení zletilého

a) osvojení zletilého, které je obdobou osvojení nezletilého

= stejné pr. důsledky jako při osvojení nezletilého

Lze jen z důvodů v § 847:

- a) přirozený sourozenec osvojovaného byl osvojen tímž osvojitelem,
- b) v době podání návrhu na osvojení byl osvojovaný nezletilý,
- c) osvojitel pečoval o osvojovaného jako o vlastního již v době jeho nezletilosti nebo
- d) osvojitel hodlá osvojit dítě svého manžela

Osvojení zletilého

b) osvojení zletilého, které není obdobou osvojení nezletilého

= neúplné osvojení

- lze jen z důvodů hodných zvláštního zřetele
- nepromítá se do osobního stavu osvojence ani osvojitele, trvá vztah mezi osvojencem a jeho pokrevní rodinou
- osvojenec dědí po osvojiteli v první třídě dědiců, nemá však zákonné dědické právo vůči ostatním členům rodiny osvojitele